

De psychopathologische gevolgen van pijnklachten

Eric de Heer

Psycholoog i.o. tot GZ-psycholoog
Senior onderzoeker
VIP (Vroege Interventie Psychose) Tilburg
GGz Breburg

Pijn!

“pijn is een stressvolle ervaring die gepaard gaat met feitelijke of mogelijke weefselbeschadiging met een sensorische, emotionele, cognitieve en sociale component”¹

1. Williams ACDC, Craig KD. Updating the definition of pain. Pain 2016; 157(11):2420-2423.

Pijn!

Subjectief

Pijn!

20% wereldbevolking matige tot ernstige pijn¹

40% wereldbevolking psychische stoornis²

Prevalentie psychopathologie bij pijn in algemene populatie: 35%³

Prevalentie psychopathologie bij pijn in klinische populatie: 85%⁴

Pijn in de DSM-5: Somatisch symptoom stoornis

1. National Center for Health Statistics. Health, United States, 2016. <https://www.cdc.gov/nchs/data/hus/hus16.pdf>

2. WHO International Consortium in Psychiatric Epidemiology. Cross-national comparisons... Bulletin of the World Health Organization 2000; 78(4):413-426. Doi:10.1590/S0042-96862000000400003.

3. Von Korff M, Crane P, Lane M, et al. Chronic spinal pain and physical-mental comorbidity... Pain 2005; 113(3):331-339.

4. Bair MJ, Robinson RL, Katon W, et al. Depression and pain comorbidity... Arch Intern Med 2003; 163:2433-2445.

De associatie

3000 deelnemers (NESDA)¹

Sterke associatie, ook als depressie/angst in remissie

Comorbide depressie en angst? 30x zo sterk

1. Heer EW de, Gerrits MMJG, Beekman ATF, et al. The association of depression.... PLoS ONE 2014; 9(10): e106907.

De lange termijn gevolgen: deel 1

280 deelnemers (Sint Maartenskliniek) met wijdverspreide pijn¹

Ernst pijn

Coping

Ziektepercepties

Depressie en angst

18 maanden

1. Heer EW de, Vriezolk JE, Feltz-Cornelis CM van der. Poor illness perceptions are a risk factor... *Frontiers in Psychiatry* 2017; 8: 217.

De lange termijn gevolgen: deel 1

280 deelnemers (Sint Maartenskliniek) met wijdverspreide pijn

Ernst pijn?

De lange termijn gevolgen: deel 1

280 deelnemers (Sint Maartenskliniek) met wijdverspreide pijn

Ernst pijn?

De lange termijn gevolgen: deel 1

280 deelnemers (Sint Maartenskliniek) met wijdverspreide pijn

 Ernst pijn

Coping?

De lange termijn gevolgen: deel 1

280 deelnemers (Sint Maartenskliniek) met wijdverspreide pijn

 Ernst pijn

Coping?

De lange termijn gevolgen: deel 1

280 deelnemers (Sint Maartenskliniek) met wijdverspreide pijn

✘ Ernst pijn

✘ Coping

Ziektepercepties?

De lange termijn gevolgen: deel 1

280 deelnemers (Sint Maartenskliniek) met wijdverspreide pijn

 Ernst pijn

 Coping

Ziektepercepties?

De lange termijn gevolgen: deel 1

ziektepercepties

‘lich. aandoening negatieve invloed op psychisch welzijn’ → depressie

‘behandeling lich. aandoening is niet effectief’ → angst

De lange termijn gevolgen: deel 2

5000+ deelnemers algemene populatie (NEMESIS-II)¹

Ernst pijn

Belemmering door pijn

3 jaar

Stemmingsstoornis

Angststoornis

Stoornis in middelengebruik

1. Heer EW de, Have M ten, Marwijk HWJ van, et al. Pain as a risk factor for common mental disorders... PAIN 2017; doi: 10.1097/j.pain.0000000000001133.

De lange termijn gevolgen: deel 2

5000+ deelnemers algemene populatie (NEMESIS-II)

Stemmingsstoornis?

De lange termijn gevolgen: deel 2

5000+ deelnemers algemene populatie (NEMESIS-II)

Stemmingsstoornis

De lange termijn gevolgen: deel 2

5000+ deelnemers algemene populatie (NEMESIS-II)

Stemmingsstoornis

Angststoornis?

De lange termijn gevolgen: deel 2

5000+ deelnemers algemene populatie (NEMESIS-II)

Stemmingsstoornis

Angststoornis

De lange termijn gevolgen: deel 2

5000+ deelnemers algemene populatie (NEMESIS-II)

Stemmingsstoornis

Angststoornis

Middelengebruik?

De lange termijn gevolgen: deel 2

5000+ deelnemers algemene populatie (NEMESIS-II)

Stemmingsstoornis

Angststoornis

Middelengebruik

De lange termijn gevolgen: deel 2

Heb je pijn? 2x zo hoog risico dan geen pijn!

Stemmingsstoornis

Angststoornis

De lange termijn gevolgen: deel 3

5000+ deelnemers algemene populatie (NEMESIS-II)¹

Ernst pijn

Belemmering door pijn

3 jaar

Suïcidaal gedrag

1. Heer EW de, Have M ten, Marwijk HWJ van, et al. Pain as a risk factor for suicidal behavior... Submitted

De lange termijn gevolgen: deel 3

5000+ deelnemers algemene populatie (NEMESIS-II)¹

Ernst pijn

Belemmering door pijn

Suïcidaal gedrag

Onafhankelijk van psychopathologie!

1. Heer EW de, Have M ten, Marwijk HWJ van, et al. Pain as a risk factor for suicidal behavior... Submitted

De lange termijn gevolgen: deel 3

Heb je pijn? 2 tot bijna 4x zo hoog risico dan geen pijn!

Suïcidaal gedrag

De behandeling

PAINDIP, een studie naar de behandeling van pijn en depressie¹

RCT:

1. Collaborative care, duloxetine, pijnmedicatie
2. Collaborative care, placebo, pijnmedicatie
3. Duloxetine

1. Heer EW de, Dekker J, Beekman ATF, et al. Comparative effect of collaborative care, pain medication, and duloxetine... Frontiers in Psychiatry 2018; 9: 118

1. Heer EW de, Dekker J, Beekman ATF, et al. Comparative effect of collaborative care, pain medication, and duloxetine... Frontiers in Psychiatry 2018; 9: 118

De behandeling

PAINDIP, een studie naar de behandeling van pijn en depressie¹

RCT:

1. Collaborative care, duloxetine, pijnmedicatie

2. Collaborative care, placebo, pijnmedicatie

3. Duloxetine

1. Heer EW de, Dekker J, Beekman ATF, et al. Comparative effect of collaborative care, pain medication, and duloxetine... Frontiers in Psychiatry 2018; 9: 118

1. Heer EW de, Dekker J, Beekman ATF, et al. Comparative effect of collaborative care, pain medication, and duloxetine... Frontiers in Psychiatry 2018; 9: 118

De behandeling

PAINDIP, een studie naar de behandeling van pijn en depressie¹

RCT:

1. Collaborative care, duloxetine, pijnmedicatie

2. Collaborative care, placebo, pijnmedicatie

3. Duloxetine

Therapietrouw zeer belangrijk

1. Heer EW de, Dekker J, Beekman ATF, et al. Comparative effect of collaborative care, pain medication, and duloxetine... Frontiers in Psychiatry 2018; 9: 118

nrc.nl >

PIJNSTILLERS

Minister wil gebruik opioïden terugdringen

© 4 februari 2019

Minister Bruno Bruins (Medische Zorg, VVD) wil het toenemende gebruik van zware pijnstillers in Nederland terugdringen. Het gaat onder andere om verslavende middelen als oxycodon en fentanyl. In tien jaar tijd is het aantal gebruikers van de opioïden gestegen van bijna 330.000 tot 730.000. Vooral de sterke toename van oxycodon, dat bijna vervijfvoudigde, is opvallend. Bruins lichtte de plannen, voor betere voorlichting over de risico's van de zogenoemde opioïden en meer wetenschappelijk onderzoek, vrijdag toe in een brief aan de Tweede Kamer. (NRC)

de Volkskrant

OPINIE PIJNSTILLING

Opioïden zijn echt verslavend en dodelijk

Het gebruik van oxycodon kan leiden tot verslaving en overdoses, zag Dinah Kohnstamm met eigen ogen in de Verenigde Staten. Daarom pleit ze voor een absoluut verbod op het uitschrijven ervan door huisartsen.

Dinah Kohnstamm 27 augustus 2018, 16:47

nrc.nl >

Meer overdoses met verslavende pijnstiller oxycodon

Ook het aantal gebruikers van sterke pijnstillers steeg de afgelopen jaren explosief.

Maartje Geels © 24 augustus 2018

En nu..??

Huisarts en POH

Bij pijn, check psychopathologie, check suïcidale ideatie

Let op negatieve cognities over de lichamelijke klachten en de behandeling voor lichamelijke klachten

Therapietrouw blijven stimuleren

En nu..??

Psychische stoornis in remissie, maar toch nog pijnklachten? Let op, grotere kans op terugval

Behandeling 2-sporenbeleid:

- Psychische problematiek (CGT, ACT, medicatie, etc)
- Lichamelijke problematiek (psychosomatische fysio, pijnmedicatie, etc)

Doorbreek stigma en schaamte